

Afgørelser – Reg. nr.:

Fredningen vedrører:

Bemærkninger:

Bemærkning om formål og bestemmelser:

I dokumentet er fredningens formål og bestemmelser fremhævet som hjælp til læseren. Fremhævningerne er vejledende. Fredningens formål og bestemmelser kan også optræde uden for de markerede områder. Et fuldstændigt billede af formål og bestemmelser forudsætter, at hele afgørelsen fra fredningsnævn og Overfredningsnævnet/klagenævn læses.

[Tryk her for at komme direkte til den vejledende fremhævning af af fredningens formål](#)

[Tryk her for at komme direkte til den vejledende fremhævning af bestemmelserne](#)

Domme:

Taksationskommissionen:

Miljø- og Fødevareklagenævnet:

Fredningsnævnet:

Forslag:

Dispensationer: sidst i filen med nyeste til sidst

FREDNINGSNÆVNET >

KORT 1212 ^{III} Sφ

REG. NR. 7003

2/10-1979

indtaget /s/

Fredning af Hjelmhaverne i Aabenraa

2/10-79

U d s k r i f t

a f

kendelsesprotokollen for naturfredningsnævnet
for Sønderjyllands amts nordlige fredningskreds

--ooOoo--

År 1979, den 2. oktober afsagde fredningsnævnet for Sønderjyllands amts nordlige fredningskreds i sagen

Fr. 91/75

Begæring fra Aabenraa kommune om fredning af kolonihaverne "Hjelm" og "Virkelyst" samt "Skyttegården", henholdsvis matr. nr. 2577 og 623 af Aabenraa ejerlav,

sålydende

k e n d e l s e:

Aabenraa byråd vedtog i februar 1966 at søge kolonihaverne ved Hjelmkov fredet og anmodede ved skrivelse af 14. november 1966 fredningsnævnet for den daværende Aabenraa amtsrådsreds om at rejse fredningssag for det pågældende kolonihaveområde under henvisning til, at de omhandlede kolonihaver var blandt de ældste eksisterende i landet, og at de måtte antages at have stor landskabelig værdi. Det daværende fredningsnævn tiltrådte i et den 17. februar 1967 afholdt møde, at området blev underkastet status quo-fredning, men henstillede samtidig, at Aabenraa kommune selv lod udarbejde udkast til fredningsdeklaration, hvorpå sagen blev stillet i bero.

Ved skrivelse af 29. maj 1975 anmodede Aabenraa kommune ved fremsendelse af udkast til fredningsdeklaration om, at sagen måtte blive genoptaget. I det fremsendte deklarationsudkast var der nærmere re-

degjort for kolonihavernes oprindelse, som forsåvidt angår Hjelmhaverne går tilbage til de vanskelige økonomiske forhold i Slesvig-Holsten i begyndelsen af 1800-tallet, hvilke forhold gjorde det nødvendigt for "kommunerne" og "regeringen" at søge udvej til afhjælpning af den værste nød. Som et udtryk herfor blev der i 1821 udsendt en cirkulæreskrivelse til flere købstæder, herunder Aabenraa, om at skaffe jord til have dyrkning for den fattige del af befolkningen. Havekolonien "Hjelm" blev et resultat af denne henvendelse, idet der i 1831 er udfærdiget et regulativ for afbenyttelse af havekolonien "Hjelm". Havekolonien eksisterer den dag i dag i omtrent samme omfang og med omtrent det samme antal brugere. Den er nu 5.0530 ha ha stor og er inddelt i 77 parceller af størrelse fra 400 til 500 m², som udlejes nu som da for en mindre leje. Haveforeningen "Virkelyst", der bestyrer den resterende del af kolonihavearealet er først oprettet i 1949 og har som følge heraf ikke samme historiske værdi som Hjelmhaverne, men bygger på de samme principper som de gamle Hjelmhaver, og hele anlægget udgør et samlet hele, der kunne lide skade, såfremt der ikke gælder de samme bestemmelser for hele området.

Efter at det nuværende fredningsnævn havde indhentet en udtalelse fra det daværende Fredningsplanudvalg, som opstillede en formålsparagraf og fremkom med et revideret udkast til fredningsbestemmelser, og erklæring fra Naturfredningsrådet, der bemærkede, at der næppe knytter sig særlige naturvidenskabelige interesser til området, samt udtalelse fra Fredningsstyrelsen, som efter drøftelse med Overfredningsnævnet har givet udtryk for, at der principielt vil kunne ske en fredning af kolonihaverne efter naturfredningsloven, besluttede fredningsnævnet at rejse sagen, der er bekendtgjort i Statstidende og Jyske Tidende den 2. december 1976 og møde med de to lodsejere, Aabenraa kommune og Aabenraa Skyttelaug, samt med repræsentanter for lejerne af kolonihaverne er afholdt den 14. marts 1978, hvor der opnåedes enighed om de enkelte fredningsbestemmelser, og hvor lodsejerne frafaldt at gøre erstatningskrav gældende i forbindelse med en eventuel fredning af området.

Nævnet skal udtale:

Formål

Da formålet med den ønskede fredning ifølge den af det daværende Fredningsplanudvalg opstillede formålsparagraf er at sikre et miljø fra forrige århundrede, hvor man her som i mange andre købstæder oprettede udflugtssted til befolkningens brug - bestående af traktørsted, skydebaner og kolonihave-anlæg - i en passende afstand fra byen,

at sikre områdets brug til kolonihaver i størst mulig overensstemmelse med tidligere tiders haveideer, og

at sikre offentlighedens gående adgang på vejene og stierne i området, er nævnets medlemmer enige om, at de af fredningspåstanden omfattede arealer opfylder naturfredningslovens betingelser for at være fredningsværdige, jfr. lovens § 1 stk. 2, nr. 2 og 3, og at vægtige grunde taler for gennem fredning at sikre arealet uændrede tilstand.

Som følge heraf vil de af fredningssagen omfattede arealer, nemlig matr. nr. 623 og 2577 af Aabenraa, henholdsvis 4430 m² og 5.5776 m² jfr. vedlagte kortbilag, herefter - uden erstatning - være at frede således:

Bestemmelser

A. Anvendelse:

1. Inden for området må matr. nr. 2577 af Aabenraa ejerlav kun anvendes til almindeligt kolonihaveformål.
2. På matr. nr. 623 af Aabenraa ejerlav skal det være tilladt som hidtil at drive restaurationsvirksomhed med bolig, og den hertil knyttede skydebane må ingensinde fjernes eller ødelægges, men skal - uanset at skydningerne ophører - stedse henligge uforstyrret i marken.
3. Eksisterende allétræplantning langs Hjelmallé samt eksisterende træer ved mindestenen og legeplads søges bibeholdt i sin nuværende form, idet træerne bevares ved styning med 8 - 10 års mellemrum samt beskæring. Styningspunktet fastsættes til en ensartet højde mellem 6 og 8 meter. Ovennævnte gælder ligeledes, såfremt det senere viser sig nødvendigt at

udskifte allétræerne på grund af ælde, idet man i så fald genplanter alleén med lind efter en godkendt plan, således at alleén genskabes og vedligeholdes som stynet allé.

B. Vejforhold:

1. Af hensyn til kørselsforbudet gennem skoven skal vendepladsen syd og nord for den vestlige del af Hjelmallé, som udgør en del af matr. nr. 2577, respekteres og må ikke inddrages til andet formål.
2. Ved kortbilagets pkt. P 1 og P 2 findes Skyttegårdens private parkeringsplads.
Arealet ved pkt. P 3 fastlægges til offentlig parkeringsplads. Arealet ved pkt. 4 fastlægges til parkeringsplads i vejsiden for lejerne af parceller i "Virkelyst" samt til disses gæster. Parkering iøvrigt i området er forbudt.
3. Der må ikke køres med motorkøretøjer på stierne, medmindre kørslen tjener formål som f. eks. materiale- og ambulancekørsel m.v.
4. Områdets stier skal være åbne for offentligheden for gående og cyklende færdsel. Knallertkørsel og ridning er forbudt udenfor Hjelmallé og den offentlige vej herfra og til Bøndervejen.
5. Ud over de eksisterende veje og stier skal det tilstræbes at få udlagt en ny sti ved have nr. 65 for at forbinde de 2 nord-sydgående veje syd for Hjelmallé.

C. Udstykninger:

1. Der må ikke uden samtykke foretages deling eller sammenlægning af de enkelte haveparceller.

D. Bebyggelsens omfang og placering:

1. Inden for området - excl. matr. nr. 623 - må der på haveparcellerne kun opføres ikke-grundmurede have- og redskabs-huse af lettere konstruktion d.v.s. af træ eller lignende.
2. Der må på hver haveparcel højst opføres 2 huse - nemlig

1 havehus og 1 redskabshus, som i videst mulig omfang skal sammenbygges. Herudover må der være et mindre drivhus pr. parcel.

3. Havehuse, lysthuse og skure må ikke have et samlet grundareal på over 20 m² og må ikke opføres med fladt tag. Husene skal være pænt udført og holdes i forsvarlig stand.
4. Kolonihavehusene må kun benyttes til beboelse, herunder overnatning, i tidsrummet fra fredag kl. 12 til mandag kl. 12.
5. Campingvogne må ikke henstilles indenfor det fredede areal. Det tillades dog beboerne i Skyttegården at placere en enkelt vogn umiddelbart op til bebyggelsen.
6. Bebyggelsesprocenten for matr. nr. 623 må ikke overskride 25, og der må på denne ejendom ikke foretages udvendige om- og tilbygninger uden tilladelse, ligesom bygningerne skal tilstræbes holdt i jordfarverne hvid eller sort eller disses blandinger.

E. Eksisterende bebyggelse:

1. Fredningen er ikke til hinder for bibeholdelse af den eksisterende bebyggelse, herunder havehusene, eller for fortsættelse af den hidtidige brug af en ejendom eller haveparcel.

F. Fællesareal m.v.:

1. Ved Hjelmallés vestende er der udlagt 2 fællesarealer som vist med priksignatur på kortbilaget.
Det nordligste areal benyttes til legeplads og det sydlige består af et mindre anlæg rummende bl. a. en sten til minde om havekoloniens etablering.
Disse 2 arealer er anlagt af og vedligeholdes af Aabenraa kommune, som endvidere vedligeholder den offentlige parkeringsplads (P³) og den offentlige sti fra Hjelmallé til Bøndevejen. Områdets øvrige veje og stier vedligeholdes af lejerne efter haveforeningernes vedtægter.
2. Fællesarealerne må ikke anvendes til parkering, henkastning af affald og lignende, ligesom der heller ikke må graves

huller, eller opføresnogen form for bebyggelse eller ske teltslagning.

G. Områdets ydre fremtræden:

1. For området er der oprettet 2 haveforeninger:

Haveforeningen "Hjelm" for de oprindelige haver og haveforeningen "Virkelyst" for de nordligste 35 haver, der er oprettet på et senere tidspunkt.

Lejerne har pligt til at være medlem af den respektive haveforening.

De enkelte haveforeningers love og vedtægter og ordensreglementer må ikke ændres uoverensstemmende med nærværende fredningsservitut, og eventuelle ændringer skal godkendes. Haveforeningernes bestyrelse er ansvarlig for overholdelse af disse bestemmelser.

2. Affald, herunder grene og løv - uanset om disse måtte hidrøre fra skovens træer - må ikke kastes ind i Hjelm skov eller på anden måde tilføres denne.
3. I hegn og skovbryn langs områdets ydergrænser samt op til fællesarealer er det ikke tilladt at gøre indgreb.
4. Øvrige hegn omkring haverne skal bibeholdes som levende hegn, og disse må ikke have en større højde end 1,25 meter, bortset fra at der omkring havernes indgangsparti er tilladt at lade hegn gå op som indgangsportal til en højde af maksimalt 3 meter.

Denne kendelse kan i henhold til § 26 i naturfredningsloven, jfr. miljøministeriets lovebekendtgørelse nr. 435 af 1. september 1978 påklages til Overfredningsnævnet, Amaliegade 13, 1256 København K, af enhver, som efter samme lovs § 20 skal underrettes særskilt om afgørelsen. I overensstemmelse hermed og med § 18, jfr. § 12, i miljøministeriets bekendtgørelse nr. 617 af 1. december 1978 af forretningsorden for fredningsnævn vil nærværende afgørelse blive fremsendt til Aabenraa kommune, Aabenraa Skyttelaug, de 2 haveforeninger samt de i loven nævnte myndigheder og foreninger. Klagefristen er 4 uger

fra den dag, afgørelsen er meddelt den pågældende.

Denne afgørelse vil ved nævnets foranstaltning være at tinglyse på matr. nr. 623 og 2577 af Aabenraa ejerlav med påtaleret for fredningsnævnet for Sønderjyllands amts nordlige fredningskreds og med prioritet forud for al pantegæld og andre rettigheder af privatretlig oprindelse.

T h i b e s t e m m e s :

Matr. nr. 623 og 2577 af Aabenraa ejerlav, tilhørende henholdsvis Aabenraa Skyttelaug og Aabenraa kommune fredes som ovenfor bestemt.

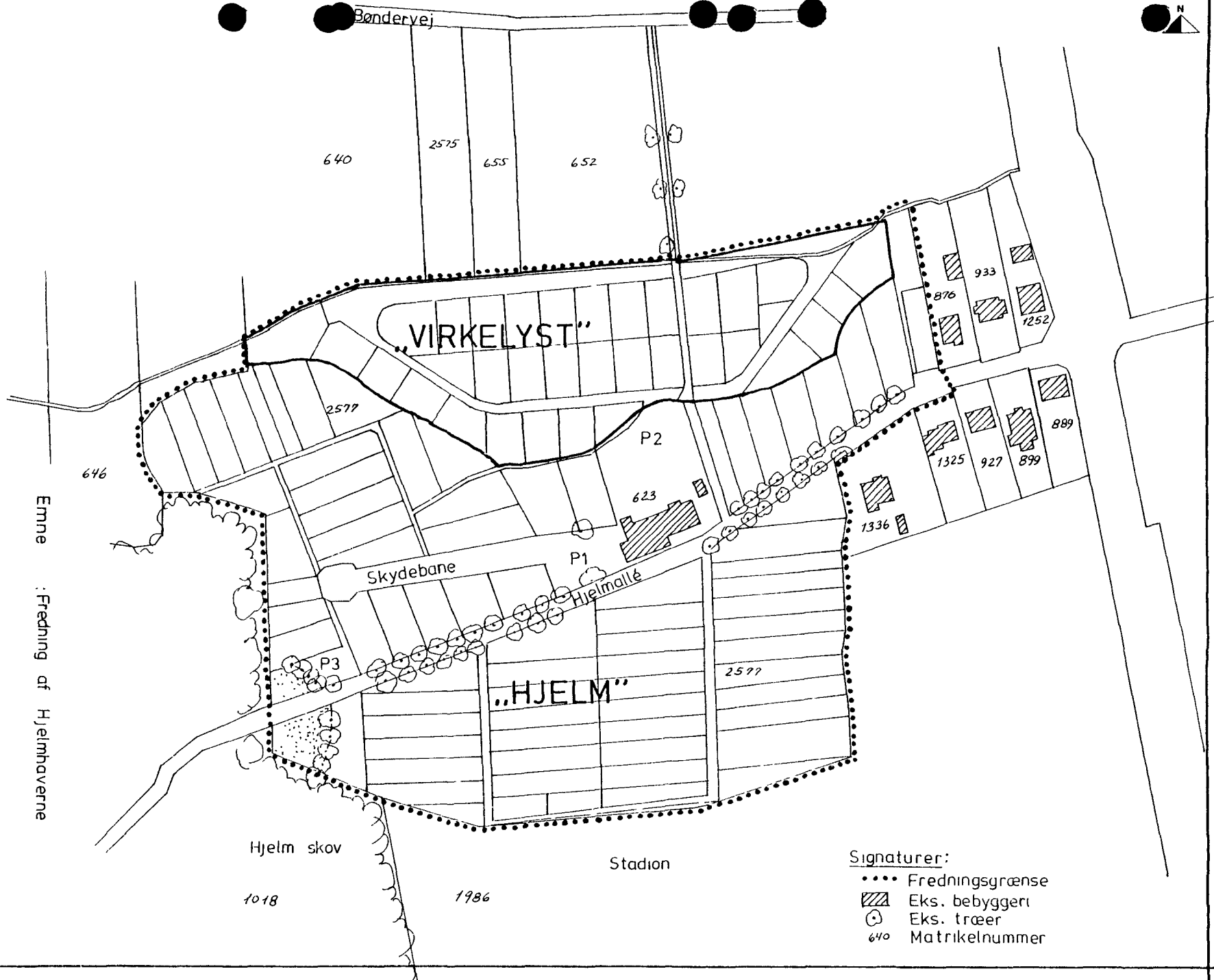
P. Malchau

N. Aa. Madsen

P. Petersen

--ooOoo--

Bøndervej

- Signaturer:
- Fredningsgrænse
  - ▨ Eks. bebyggeri
  - ⊙ Eks. træer
  - 640 Matrikelnummer

Emne : Fredning af Hjelmhaverne

Kommune: Aabenraa

Ejerlav : Aabenraa

J.nr. :

Tegn.nr. :

Dato: 2.10.1979

Fev.:

Mål : 1:2000

SØNDERJYLLANDS AMTSKOMMUNE
 Teknisk forvaltning, Fredningsafdelingen, 6200 Aabenraa, Tlf. (04) 62 51 51

DISPENSATIONER>

Afgørelser - Reg. nr.:

Herunder ses afgørelser i dispensationssager for denne fredning

KOAT 1212 III 34

REG. NR. 7003

Naturfredningsnævnet for Sønderjyllands
amts nordlige fredningskreds

Civildommerkantoret, Gammelting 2,
6100 Haderslev.
tlf. (04) 523802
ml. 8-12.

Den 11. januar 1983.
J.nr. FR. 165/82.

Ved skrivelse af 24. november 1982 har Aabenraa kommune anmodet om fredningsnævnets godkendelse af en udskiftning af træer i alléen gennem de fredede Hjelmhaver, Hjelmallé, Aabenraa. Haverne er fredet ved nævnets kendelse af 2. oktober 1979.

Der er fremsendt en beplantningsplan for etablering af en ny allé.

Sønderjyllands amtsråd, fredningsafdelingen, har den 17. december 1982 anbefalet genplantningen.

Fredningsnævnet meddeler herved sin godkendelse af genplantningen af 61 stk. småbladet lind, som det fremgår af den fremsendte plan, tegning nr. 5052 i mål 1:500, således at de nye træer plantes mellem de eksisterende træer, der herefter fældes, efterhånden som sikkerheden byder det.

I øvrigt skal betingelserne i nævnets kendelse af 2. oktober 1979 fortsat overholdes.

Lind Larsen
Lind Larsen

Aabenraa kommune,
teknisk udvalg,
6200 Aabenraa.

Fredningsnævnets afgørelse kan påklages til overfredningsnævnet senest 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt. En tilladelse eller dispensation, der ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet. En tilladelse indgivet, må tilladelsen eller dispensationen ikke udnyttes, med mindre den opretholdes af overfredningsnævnet. Tilladelsen bortfalder, såfremt den ikke er udnyttet inden 5 år fra dens meddelelse.

U D S K R I F T

af

FORHANDLINGSPROTOKOLLEN

for

fredningsnævnet for Sønderjyllands
amts nordlige fredningskreds.

Den 5. september 1983 kl. 9,30 afholdt fredningsnævnet for Sønderjyllands amts nordlige fredningskreds møde i Aabenraa. Nævnet var repræsenteret af formanden, civildommer Ib Lind Larsen, Haderslev, det amtsrådsvalgte medlem, gårdejer Børge Diemer, Bjernedrup, 6200 Aabenraa, og suppleanten for det af Aabenraa kommune valgte medlem, gårdejer Jep Schmidt, Løjt Kloster.

Som sekretær medvirkede civildommer Torkil Rasmussen, Kolding.

Der foretoges

F. 132/83

jfr. F. 91/75:

Sag om eventuel overtrædelse af fredningsbestemmelserne for Hjelmhaverne i Aabenraa, punkt D 1, vedrørende Alex Sørensens kolonihave nr. 3.

Der fremlagdes følgende bilag:

1. skrivelse af 11. august 1983 fra haveforeningen "Hjelm",
2. skrivelse af 6. august 1983 fra Alex Sørensen,

3. kopi af skrivelse af 4. august 1983 fra Aabenraa kommune,
4. indkaldelse og
5. skrivelse af 2. september 1983 fra Aabenraa kommune.

Alex Sørensen var mødt.

For haveforeningen "Hjelm" mødte Bruno Lorentzen.

For Sønderjyllands amtsråd, fredningsafdelingen, mødte skovtekniker Jørn Steenberg.

For Danmarks Naturfredningsforening, lokalafdelingen, mødte fru Inger Ross.

Der foretoges besigtigelse.

Bruno Lorentzen, Jørn Steenberg og fru Inger Ross påpegede, at der foreligger en overtrædelse af fredningsbestemmelserne, idet det udlagte betonlag i en tykkelse på 20-30 cm må sidestilles med en grundmuring og således er i strid med fredningskendelsens punkt D 1.

Alex Sørensen henviste til udtalelsen fra Aabenraa kommune - fremlagt som bilag 3 - og hævdede principielt, at der ikke er tale om en grundmuring, men om udlægning af et lovligt klaplag.

Fredningsnævnet voterede internt og tilkendegav, at der efter nævnets mening foreligger en overtrædelse af bestemmelserne. Fredningsnævnet meddelte imidlertid i medfør af naturfredningslovens § 34 dispensation fra fredningsbestemmelserne på betingelse af, at betonlaget fjernes af den til enhver tid værende ejer af huset, såfremt huset på et tidspunkt skal nedrives eller væsentligt ombygges.

Afgørelsen blev meddelt de mødende.

Sagen sluttet.

Mødet hævet.

Lind Larsen

Udskriftens rigtighed bekræftes,

Fredningsnævnet for Sønderjyllands amts
nordlige fredningskreds, den 13. september 1983.

Lind Larsen

~~6200 Aabenraa~~
~~6200 Aabenraa~~
~~6200 Aabenraa~~
~~6200 Aabenraa~~
civildommerkontoret, Gammelting 2,
6100 Haderslev.
tlf. (04) 523802

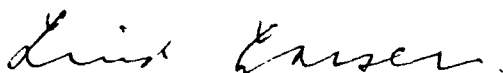
Den 25. oktober 1983.
J.nr. FR. 165/83

Fredningsnævnet meddelte den 5. september 1983 i medfør af naturfredningslovens § 34 dispensation fra punkt D1 i fredningsbestemmelserne for Hjelmhaverne i Aabenraa til opførelse af et kolonihavehus.

Ved samme møde aftaltes det, at der af Sønderjyllands amtsråds fredningsafdeling og repræsentanter for Haveforeningen Hjelm skulle udfærdiges et forslag om tilføjelse til bestemmelserne, således at dette punkt for fremtiden ikke så let kunne give anledning til fortolkninger.

Fredningsnævnet godkender herved nedenævnte 5 punkter som en tilføjelse til punkt D1 i fredningskendelse af 2. oktober 1979 vedrørende fredning af Hjelmhaverne i Aabenraa:

1. Der må ikke benyttes cement, beton, asfalt og lign. til gulv, mur, sokkel, fundament, terrasse og lign.
2. Nye havehuse opstilles på sokkelsten.
3. Cementfliser i størrelse 50 x 50 cm op til 8 cm's tykkelse kan benyttes til gulv, fundament, terrasse og lign.
4. Ældre havehuse, hvor der i dag findes støbte gulve, fundamenter, terrasser, sokler og lign., skal, såfremt de genopføres, eller der sker væsentlige bygningsmæssige ændringer, opføres efter ovennævnte nye regler 1, 2 og 3.
5. Det er til enhver tid haveforeningernes bestyrelse, der afgør, hvornår der er tale om en væsentlig bygningsmæssig ændring.

Lind Larsen

SCANNET

Modtaget i
Skov- og Naturstyrelsen

12. APR. 2003

Den 1. april 2003 behandlede formanden, dommer Claus Kejser, følgende sag på dommerkontoret:

J.nr. 7/2003:

Ansøgning fra Aabenraa Skyttelaug v/arkitekt Mads Thuesen Møller om dispensation til opførelse af skydehus og tilbygning på ejendommen matr.nr. 623 Aabenraa, Aabenraa kommune.

- § 50 -

Der fremlagdes skrivelse af 12. marts 2003 med bilag fra Sønderjyllands Amt, Planafdelingen, j.nr. 8-70-51-4-545-3-03.

Det bemærkes, at sagen af Nævnet har været behandlet på skriftligt grundlag, og at det amtsrådsvalgte medlem, Thomas Lauritzen, og det kommunalvalgte medlem, Hanne Jensen, har deltaget i afgørelsen.

Det fremgår af sagen, at der ønskes opført et 52,4 m² stort skydehus og en tilbygning i to etager til køkken og depot. Skydehuset opføres som en tilbygning til den eksisterende bygning og erstatter et eksisterende skydehus på 43 m². Udvidelse af køkkenafdelingen sker nord for de eksisterende bygninger ud på en parkeringsplads. Tilbygningens grundareal er på ca. 46 m².

Ejendommen er omfattet af Fredningsnævnets kendelse af 2. oktober 1979 om fredning af Hjelmhaverne i Aabenraa. Fredningen har bl.a. til formål at sikre områdets brug til kolonihaver i størst mulig overensstemmelse med tidligere tiders haveideer, og at sikre offentlighedens gående adgang på vejene og stierne i området. Det er vedrørende matr.nr. 623 nærmere fastsat, at det skal være tilladt - som hidtil - at drive restaurationsvirksomhed med bolig, og at den dertil knyttede skydebane ikke må fjernes, og skal - uanset at skydninger ophører - stedse henligge uforstyrret i marken. Bebyggelsesprocenten på denne ejendom må ikke overskride 25, og der må ikke foretages udvendige om- og tilbygninger uden tilladelse, ligesom bygningerne skal tilstræbes holdt i jordfarverne hvid eller sort eller disses blandinger.

Sønderjyllands Amt har meddelt, at de ansøgte bygninger ikke kan antages at være i strid med fredningens formål.

Amtet har endvidere oplyst, at ejendommen er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 17 (skovbyggelinie), hvorfor også Amtet skal meddele dispensation.

FREDNINGSNÆVNETS AFGØRELSE:

En opførelse af et skydehus og en tilbygning som ansøgt i overensstemmelse med de indsendte tegninger og beskrivelser kan ikke antages at være i strid med fredningens formål. Nævnet meddeler derfor i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, dispensation til det ansøgte på vilkår, at tilbygningerne holdes i jordfarver hvid eller sort eller blandinger af disse.

I medfør af naturbeskyttelseslovens § 66 bortfalder tilladelsen, såfremt den ikke er udnyttet inden 3 år fra dato.

Claus Kejser

Afgørelsen kan inden 4 uger fra dens modtagelse indklages for Naturklagenævnet af ansøgeren og forskellige myndigheder. Først når det efter klagefristens udløb er konstateret, at afgørelsen ikke er indbragt for Naturklagenævnet, kan dispensationen udnyttes.

Klage skal indsendes skriftligt til **Fredningsnævnet for Sønderjyllands Amt, Dommerkontoret, Kongevej 41, 6400 Sønderborg**, der videresender klagen til Naturklagenævnet sammen med sagens dokumenter.

/kb

SCANNET

Modtaget
Skov- og Naturstyrelsen
27.11.2005

FREDNINGSNÆVNET FOR SØNDERJYLLANDS AMT
Domhuset, Kongevej 41, 6400 Sønderborg, tlf. 73 42 41 21, fax. 74 42 41 23

Den 9. november 2005 kl. 10.00 afholdt **Fredningsnævnet for Sønderjyllands Amt** møde ved have nr. 51, Haveforeningen Hjelm i Aabenraa, med formanden, dommer Claus Kejser, det amtsrådsvalgte medlem Thomas Lauritzen, Christiansfeld, og det kommunalvalgte medlem Hanne Jensen.

Der foretoges:

J.nr. 36/2005

Ansøgning fra Haveforeningen Hjelm på vegne Edin Tidic om tilladelse til opførelse af nyt kolonihavehus i have nr. 51 på matr.nr. 2577 Aabenraa.

- § 50 -

For Sønderjyllands Amt mødte Karin Schmidt.

For Haveforeningen Hjelm mødte formanden Bent Skov Petersen.

Edin Tidic var til stede.

For Friluftsrådet mødte Martin Martinsen.

Formanden redegjorde kort for fredningsbestemmelserne.

Nævnet konstaterede, at det gamle hus var fjernet, og det nye kolonihavehus var opført.

Karin Schmidt oplyste, at det gamle hus var på ca. 55 m². Det vides ikke, hvornår det er opført. Mange af husene i havekolonien er ældre, og man må gå ud fra, at det tidligere hus var lovligt set i forhold til fredningen. Det nye hus var trukket lidt væk fra skel i forhold til det tidligere.

Edin Tidic bemærkede, at han frafaldt ansøgningen om et legehuse i et æbletræ. Han spurgte, om det i stedet var muligt at opføre et legehuse på 2,20 x 2,30 m med en højde på knap et par meter.

Karin Schmidt bemærkede, at Amtet kan anbefale, at der meddeles dispensation til opførelsen af kolonihavehuset. Amtet er indstillet på at meddele dispensation fra skovbyggelinien. Amtet kan derimod ikke anbefale en tilladelse til opførelse af et legehuse. Ansøger bør rette henvendelse til kommunen med henblik på godkendelse af byggeriet.

2005-1211/8-2005
101

Bent Skov Petersen bemærkede, at kolonihavehuset kan accepteres, men det kan et legehuse ikke.

Martin Martinsen gik ind for dispensation til havehuset, men mente at der burde meddeles afslag på ansøgning om etablering af et fast legehuse.

FREDNINGSNÆVNETS AFGØRELSE:

Fredningen må antages at have til formål at bevare områdets særegne karakter af kolonihaver. Om bebyggelse er i kendelsen bestemt, at der på hver haveparcel højst må opføres 2 huse - 1 havehus og 1 redskabsskur - og det samlede grundareal af bebyggelsen må ikke overskride 20 m².

Som anført af Amtets repræsentant må det lægges til grund, at det tidligere hus på 55 m² var lovligt. Under de omstændigheder kan det ikke antages at være i strid med fredningens formål at meddele dispensation til lovliggørelse af det nu opførte kolonihavehus på 42 m². Ansøgningen herom tages derfor til følge, jf. naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1.

Dispensationen er ikke i strid med de forpligtelser, der fremgår af lovens § 50, stk. 2.

Under henvisning til fredningens bestemmelse om arealet for den tilladelige bebyggelse, kan ansøgningen om opførelse af et legehuse ikke imødekommes.

Claus Kejser

Afgørelsen kan inden 4 uger fra dens modtagelse indklages for Naturklagenævnet af ansøgeren og forskellige myndigheder.

Først når det efter klagefristens udløb er konstateret, at afgørelsen ikke er indbragt for Naturklagenævnet, kan dispensationen udnyttes.

Klage skal indsendes skriftligt til **Fredningsnævnet for Sønderjyllands Amt, Dommerkontoret, Kongevej 41, 6400 Sønderborg**, der videresender klagen til Naturklagenævnet sammen med sagens dokumenter.

For klage skal betales et gebyr på 500 kr. til Naturklagenævnet. Når Naturklagenævnet har modtaget sagen fra Fredningsnævnet, vil Naturklagenævnet opkræve gebyret hos klageren, og såfremt en fastsat betalingsfrist ikke overholdes, vil klagen blive afvist. Gebyret tilbagebetales, hvis klageren får helt eller delvist medhold.

DISPENSATIONER>

Afgørelser – Reg. nr.: 07003.00

Dispensationer i perioden: 23-06-2006

SCANNET

27 JUNI 2006

Den 23. juni 2006 behandlede formanden, dommer Claus Kejser, følgende sag på dommerkontoret:

J.nr. 12/2006

Ansøgning fra Anita Nielsen om dispensation til opførelse af et nyt redskabsrum til kolonihavehus ved have nr. 63, Hjelmhaverne i Åbenrå, matr.nr. 2577 Åbenrå.

- § 50 -

Der fremlagdes skrivelse af 8. maj 2006 med bilag fra Sønderjyllands Amt, Planafdelingen, j.nr. 06/4584.

Det bemærkes, at sagen af Nævnet har været behandlet på skriftligt grundlag, og at det amtsrådsvalgte medlem, Thomas Lauritzen, og det kommunalvalgte medlem, Hanne Jensen, har deltaget i afgørelsen. Formanden og det kommunalvalgte medlem har deltaget i en besigtigelse den 7. juni 2006.

Det fremgår af sagen, at ejendommen er omfattet af Fredningsnævnets kendelse af 2. oktober 1979 om fredning af Hjelmhaverne i Åbenrå. Fredningen har bl.a. til formål at sikre et miljø fra 1800-tallet bestående af traktørsted, skydebane og kolonihaveanlæg og at sikre området brug til kolonihaver i størst mulig overensstemmelse med tidligere tiders haveideer. Om bebyggelse er bestemt, at der kun må opføres ikke grundmurede have- og redskabshuse af lettere konstruktion, og at der på hver haveparcel højst må opføres 2 huse, nemlig et havehus og et redskabshus, der i videst muligt omfang skal sammenbygges. Havehuse, lysthuse og skure må ikke have et samlet grundareal på over 20 m².

Der foreligger i sagen ingen oplysninger om, hvornår havehus og tidligere redskabsrum er opført.

Det er fra ejendommens ejers side oplyst, at sommerhuset ved deres overtagelse havde 2 redskabsrum. Efter overtagelsen er det ene redskabsrum genopført på samme sokkel som et tidligere, og det anvendes nu til værksted. Dette værksted er sammenbygget med sommerhuset, og det gælder tillige yderligere et redskabsrum, der nu er nedrevet og som ønskes genopført ved en sammenbygning med sommerhuset i hele dets bredde. Ejer har videre oplyst, at der foran sommerhuset var anlagt en terrasse. Efter at de har overtaget sommerhuset, er denne terrasse blevet overdækket.

Efter den skitse, som ejeren har medsendt, vil kolonihavehuset samt værksted og redskabsrum få et areal på ca. 32 m². Hertil kommer den overdækkede terrasse.

Ejerens repræsentant har oplyst, at genopførelsen af værkstedsrummet og overdækningen af terrasse er sket efter godkendelse fra den tidligere bestyrelsesformand i kolonihaveforeningen.

SNS-121-20066
5

Et nuværende bestyrelsesmedlem har oplyst, at den tidligere bestyrelse ikke var klar over, at der skulle søges om dispensation fra fredningsbestemmelserne.

Sønderjyllands Amt har meddelt, at man vil være indstillet på at meddele dispensation, herunder lovliggørende dispensation fra skovbyggelinien.

FREDNINGSNÆVNETS AFGØRELSE:

Ved afgørelsen af sagen må Fredningsnævnet tage udgangspunkt i, at det tidligere opførte kolonihavehus med redskabsrum har været lovligt opført set i forhold til fredningskendelsen.

På den baggrund må det antages, at det ikke er i strid med fredningsbestemmelserne at meddele en lovliggørende dispensation til den genopførelse, der er sket af det nuværende værkstedsrum, ligesom der kan meddeles tilladelse til genopførelse af redskabsskuret i overensstemmelse med den indsendte tegning.

Nævnet må videre lægge til grund, at overdækningen af terrassen er sket med den tidligere bestyrelses godkendelse. På den baggrund og under hensyn til den udformning, som overdækningen har fået, finder Fredningsnævnet det forsvarligt at meddele en lovliggørende dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, til denne overdækning. Det er herved en betingelse, at der ikke isættes vinduer eller foretages andre foranstaltninger, således at overdækningen af terrassen i realiteten bliver en udvidelse af bebyggelsen.

I medfør af naturbeskyttelseslovens § 66 bortfalder tilladelsen, såfremt den ikke er udnyttet inden 3 år fra dato.

Claus Kejser

Afgørelsen kan inden 4 uger fra dens modtagelse indklages for Naturklagenævnet af ansøgeren og forskellige myndigheder. Først når det efter klagefristens udløb er konstateret, at afgørelsen ikke er indbragt for Naturklagenævnet, kan dispensationen udnyttes.

Klage skal indsendes skriftligt til **Fredningsnævnet for Sønderjyllands Amt, Dommerkontoret, Kongevej 41, 6400 Sønderborg**, der videresender klagen til Naturklagenævnet sammen med sagens dokumenter.

For klage skal betales et gebyr på 500 kr. til Naturklagenævnet. Når Naturklagenævnet har modtaget sagen fra Fredningsnævnet, vil Naturklagenævnet opkræve gebyret hos klageren, og såfremt en fastsat betalingsfrist ikke overholdes, vil klagen blive afvist. Gebyret tilbagebetales, hvis klageren får helt eller delvist medhold.

NATUR- OG MILJØKLAGENÆVNET

Rentemestervej 8
2400 København NV
Telefon: 72 54 10 00
nmkn@nmkn.dk
www.nmkn.dk

11. oktober 2012 • J.nr.: NMK-522-00104 • Ref.: Bibi Søgaard-Bauditz, BIBIS-NMKN

AFGØRELSE

i sag om genopførelse af kolonihavehus efter brand i Aabenrå Kommune

Natur- og Miljøklagenævnet har truffet afgørelse efter naturbeskyttelseslovens¹ § 50, stk. 1 (fredningsdispensation).

Natur- og Miljøklagenævnet stadfæster Fredningsnævnet for Sydjyllands afgørelse af 30. juli 2012 om afslag på dispensation fra fredning til lovliggørelse af kolonihavehus, havelod nr. 19, Hjelmhaverne, Aabenrå.

Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. § 17 i lov om Natur- og Miljøklagenævnet¹. Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder, jf. naturbeskyttelseslovens § 88, stk. 1.

Afgørelsen er truffet af formanden på nævnets vegne, jf. § 9 i lov om Natur- og Miljøklagenævnet.

---

¹ Lov nr. 483 af 11. maj 2010 om Natur- og Miljøklagenævnet.

Klagen til Natur- og Miljøklagenævnet

Afgørelsen er påklaget til Natur- og Miljøklagenævnet af ansøger. Klagen er ikke nærmere begrundet.

Sagens oplysninger

Ejendommen ligger i Haveforeningen "Hjelm", som er omfattet af fredningskendelse afsagt den 2. oktober 1979 af Fredningsnævnet for Sønderjyllands Amt om fredning af kolonihaverne "Hjelm" og "Virkelyst" samt "Skyttegården" (matr.nr. 2577 og 623 af Aabenrå ejerlav). Havekolonien blev oprettet i 1831 og eksisterer i dag i omtrent samme omfang og med samme antal brugere. Havekoloniens samlede areal er 5.053 ha inddelt i 77 parceller på 400 – 500 m², som udlejes.

Det fremgår af fredningsnævnets kendelse, at det blandt andet er formålet med fredningen at sikre et miljø fra forrige århundrede, hvor man oprettede udflugtssteder til befolkningens brug bestående af traktørsted, skydebaner og kolonihaveanlæg, og at sikre området brug til kolonihaver i størst mulig overensstemmelse med tidligere tiders haveideer.

Det fremgår af fredningens bestemmelser om bebyggelsens omfang og placering, at der på hver haveparcel højst må opføres 2 huse – 1 havehus og 1 redskabshus, som i videst muligt omfang skal sammenbygges. Herudover må der være et mindre drivhus pr. parcel. Havehuse, lysthuse og skure i haveforeningen må ikke have et samlet grundareal på over 20 m², og husene må ikke opføres med fladt tag.

Det fremgår af fredningens bestemmelser om eksisterende bebyggelse, at fredningen ikke er til hinder for bibeholdelse af de eksisterende bebyggelser, herunder havehusene, eller for fortsættelse af den hidtidige brug af en ejendom eller haveparcel.

Den 4. februar 2011 tog fredningsnævnet stilling til en ansøgning fra haveforeningens bestyrelse om en generel dispensation fra fredningen til at ændre størrelsen på bebyggelsen fra et samlet grundareal på 20 m² til et samlet grundareal på 40 m².

Fredningsnævnet afslog ansøgningen med henvisning til fredningens formål og anførte, at det samlede haveanlæg ville miste sin autensitet, såfremt husene i haveforeningen måtte udvides fra 20 til 40 m², og at haveforeningens kulturhistoriske baggrund som fattigmandshaver med en beskedent bebyggelse på de små havelodder ville gå tabt og blive erstattet af et mere traditionelt kolonihavemiljø, som først opstod årtier senere. Fredningsnævnet konkluderede, at en sådan generel dispensation ville kræve en ny fredningssag.

Den 4. november 2010 nedbrændte det kolonihavehus, som var opført på havelod nr. 19, Hjelmhaverne.

I brev af 12. november 2012 ansøgte ansøger haveforeningens bestyrelse om genopførelse af huset i samme størrelse, men med en 90 graders drejning af huset, således at gavlen vendte mod vejen. Derudover ville der blive bygget en overdækket terrasse. Genopførelsen af huset blev tiltrådt af 3 bestyrelsesmedlemmer.

Ansøger opførte herefter et kolonihavehus på lodden på 42 m² samt en overdækket terrasse på 18 m² og et skur på 2 m² – i alt 60 m².

På baggrund af en henvendelse fra en kolonihaveejer i foreningen besigtigede Aabenrå Kommune den 8. august 2011 ejendommen og konstaterede, at det var opført et kolonihavehus, som der ikke var meddelt dispensation fra fredningen til.

Aabenrå Kommune meddelte på den baggrund den 21. september 2011 varsel af påbud om lovliggørelse af forholdet ved fjernelse af huset eller ansøgning om dispensation.

Den 5. oktober 2011 ansøgte ansøger fredningsnævnet om lovliggørelse af huset.

I brev af 21. maj 2012 udtalte Aabenrå Kommune på forespørgsel fra fredningsnævnet, at overdækket areal sædvanligvis medregnes til bebygget areal. På baggrund af en vurdering af haveparcellens bebyggelse i den anvendte fotorække (luftfotos) måtte det konkluderes, at der var sket en væsentlig forøgelse af det overdækkede bygningsareal i perioden fra den 16. april 1999 til sommeren 2002. Det kunne konkluderes, at der var sket en væsentlig forøgelse af det bebyggede areal fra fredningens ikrafttræden i 1979 (ca. 27 m²) til opførelse af huset efter brand i 2010 (ca. 60 m²).

I brev af 17. juni 2012 har den nuværende bestyrelse for haveforeningen "Hjelm" oplyst til fredningsnævnet, at bestyrelsen ikke har haft noget med den verserende sag at gøre og ikke har meddelt dispensation eller tilladelse til opførelse af det omhandlede havehus. Den nye bestyrelse blev valgt på generalforsamlingen den 28. februar 2012.

Fredningsnævnet foretog besigtigelse og behandlede sagen på et møde den 29. juni 2012, hvor det blev besluttet at meddele afslag. Det fremgår af afgørelsen, at bygningerne senest den 1. oktober 2012 skal være reduceret til 27 m² eller fjernet fra grunden.

Natur- og Miljøklagenævnets bemærkninger og afgørelse

Efter naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, kan fredningsnævnet meddele dispensation fra en fastsat fredningsbestemmelse, når det ansøgte ikke vil stride med fredningens formål.

Ejendommen er omfattet af fredningskendelse afsagt den 2. oktober 1979 af Fredningsnævnet for Sønderjyllands Amt om fredning af kolonihaverne "Hjelm" og "Virkelyst" samt "Skyttegården".

Ifølge fredningsbestemmelserne må der på hver haveparcel højst opføres 2 huse – 1 havehus og 1 redskabshus, som i videst muligt omfang skal sammenbygges. Herudover må der være et mindre drivhus pr. parcel. Havehuse, lysthuse og skure i haveforeningen må ikke have et samlet grundareal på over 20 m², og husene må ikke opføres med fladt tag.

Der er ansøgt om lovliggørende dispensation til et kolonihavehus opført efter brand på 42 m² samt en overdækket terrasse på 18 m² og et skur på 2 m² – i alt 60 m².

Natur- og Miljøklagenævnet finder ikke grundlag for at tilsidesætte fredningsnævnets vurdering, baseret på luftfotos og udtalelse fra Aabenrå Kommune, hvorefter den opførte bebyggelse er væsentligt større end den oprindelige bygning på ejendommen.

Nævnet finder, at en forøgelse af det bebyggede areal fra ca. 27 m² på tidspunktet for fredningen til 60 m² efter genopførelse i 2010 går ud over, hvad der efter de konkrete forhold kan meddeles tilladelse til.

Der er herved lagt vægt på, at den opførte bebyggelse med sin størrelse og udformning har karakter af et egentligt sommerhus.

Det forhold, at opførelsen af bygningen blev tiltrådt af 3 daværende bestyrelsesmedlemmer kan ikke i sig selv føre til en tilladelse, bl.a. fordi ansøger allerede forud for genopførelsen af huset var bekendt med, at fredningsbestemmelserne indeholdt en størrelsesmæssig begrænsning af husene på havelodderne.

Det ansøgte er endvidere i strid med fredningens formål om at sikre et miljø fra forrige århundrede, og at sikre området brug til kolonihaver i størst mulig overensstemmelse med tidligere tiders havei-deer.

Endelig er det indgået i nævnets vurdering, at en dispensation vil kunne få betydning for andre lignende ansøgninger om genopførelse af kolonihavehuse inden for det fredede område.

Fredningsnævnet for Syddjyllands afgørelse af 30. juni 2012 stadfæstes derfor.

Det tilkommer Aabenrå Kommune som tilsynsmyndighed på området at fastsætte en ny frist for lovliggørelse af forholdet.

Lars Busck
Fredningskonsulent

Bibi Søgaard-Bauditz
Specialkonsulent

Afgørelsen er sendt pr. e-mail til:

- Fredningsnævnet for Syddjylland, Sydlig del, Esbjerg@domstol.dk
- Aabenrå Kommune, post@aabenaar.dk
- Finn og Jette Madsen, fima@bbsyd.dk

Og pr. brev til:

- Hans Frøstrup, Tøndervej 129, st. th., 6200 Aabenrå

Fredningsnævnet for Syddjylland Sydlig del

Dokken 1
6700 Esbjerg
Tlf.: 9968 8800
E-mail: syddjyllandsyd@fredningsnaevn.dk

13. marts.2023

FN SJS 44/2021

FN SJS 44/2021: Ansøgning om opførelse af en toiletbygning indenfor fredningen af Hjelmhaverne i Aabenraa.

Fredningsnævnet har den 29. juni 2021 modtaget en ansøgning fra Aabenraa Kommune på egne vegne samt på vegne Haveforeningen Hjelm om dispensation til opførelse af en toiletbygning indenfor fredningen af Hjelmhaverne i Aabenraa.

Ejendommen, hvorpå toiletbygningen ønskes opført, ligger i Haveforeningen "Hjelm", som er omfattet af fredningskendelse afsagt den 2. oktober 1979 af Fredningsnævnet for Sønderjyllands Amt om fredning af kolonihaverne "Hjelm" og "Virkelyst" samt "Skyttegården" (matr.nr. 2577 og 623 af Aabenraa ejerlav).

Fredningsnævnet skal som følge af fredningen meddele dispensation til det ansøgte.

Fredningsnævnet har besluttet at meddele Aabenraa Kommune og Haveforeningen Hjelm dispensation til det ansøgte i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, som anført i afsnittet "Fredningsnævnets afgørelse".

Sagens baggrund:

Det var byrådet i Aabenraa Kommune, der tilbage i 1966 tog initiativ til at få kolonihaveforeningen "Hjelmhaverne" fredet, dels på grund af den landskabelige værdi, dels fordi kolonien var meget gammel.

I 1967 blev man enige om, at området skulle fredes, og man henstillede til, at kommunen udarbejdede et forslag til fredningsdeklaration. Det skete i 1975.

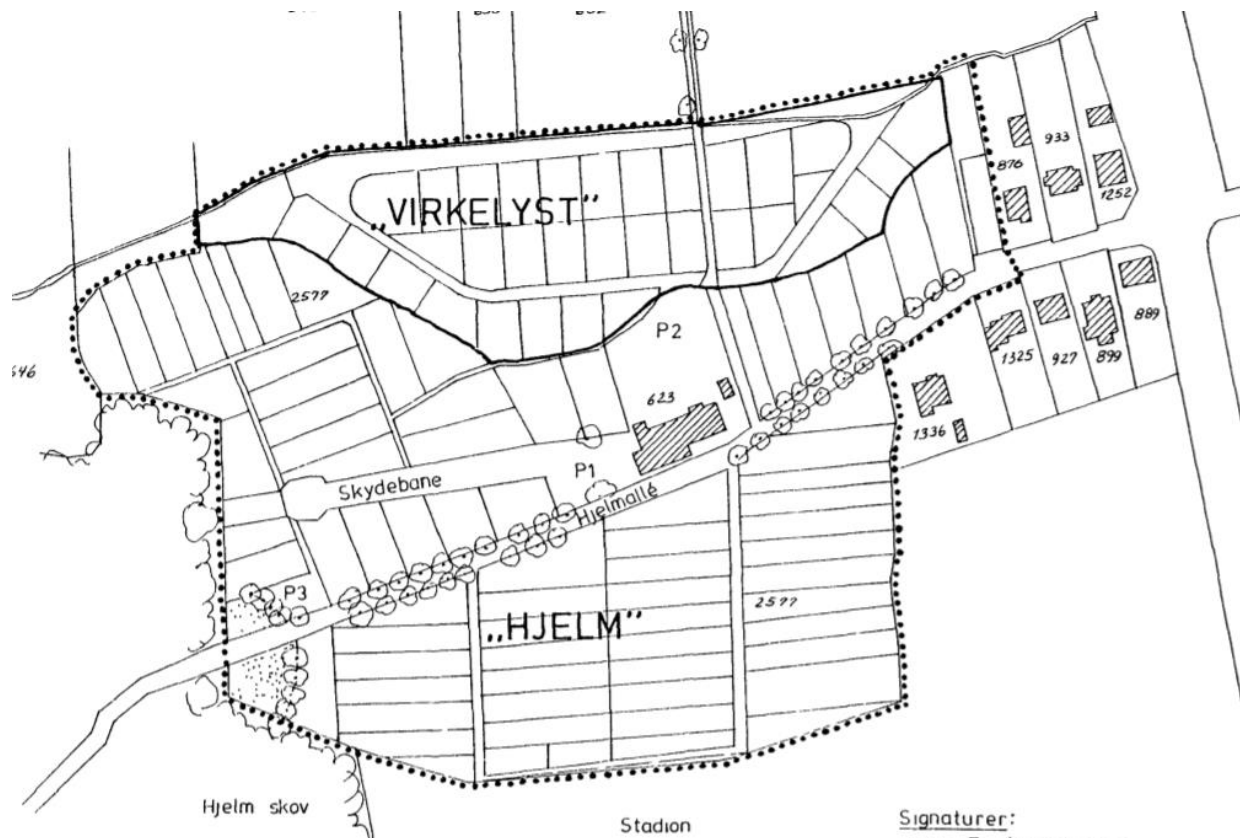
Følgende fremgår om fredningen:

”Som baggrund blev redegjort for havernes oprindelse. De blev etableret helt tilbage i tiden med de vanskelige økonomiske forhold i Schleswig-Holstein i begyndelsen af 1800-tallet. Forhold, der gjorde det nødvendigt for det offentlige at søge udveje for at afhjælpe den værste nød, og som et udtryk herfor, blev der i 1821 udstedt et cirkulære til de fleste købstæder, herunder Aabenraa, om at skaffe jord til have dyrkning for den fattige del af befolkningen. Havekolonien ”Hjelm” blev resultatet af denne henvendelse, idet der i 1831 blev udarbejdet et regulativ for benyttelse af den dengang nye havekoloni, og kolonien ser i dag stort set ud som dengang.

Havekolonien eksisterer den dag i dag (1979) i omtrent samme omfang og med omtrent det samme antal brugere. Den er nu 5.0530 ha stor og er inddelt i 77 parceller af størrelse fra 400 til 500 m², som udlejes nu som da for en mindre leje. Haveforeningen ”Virkelyst”, der bestyrer den resterende del af kolonihavearealet er først oprettet i 1949 og har som følge heraf ikke samme historiske værdi som Hjelm-haverne, men bygger på de samme principper som de gamle Hjelmhaver, og hele anlægget udgør et samlet hele, der kunne lide skade, såfremt der ikke gælder de samme bestemmelser for hele området.

Nævnet skal udtale: Da formålet med den ønskede fredning ifølge den af det daværende Fredningsplanudvalg opstillede formålsparagraf er at sikre et miljø fra forrige århundrede, hvor man her som i mange andre købstæder oprettede udflugtssted til befolkningens brug - bestående af traktørsted, skydebaner og kolonihave-anlæg i en passende afstand fra byen, at sikre områdets brug til kolonihaver i størst mulig overensstemmelse med tidligere tiders haveideer, og at sikre offentlighedens gående adgang på vejene og stierne i området, er nævnets medlemmer enige om, at de af fredningspåstanden omfattede arealer opfylder naturfredningslovens betingelser for at være fredningsværdige, jfr. lovens § 1 stk. 2, nr. 2 og 3, og at vægtige grunde taler for gennem fredning at sikre arealet uændrede tilstand.

Formålet med fredningen er at sikre et miljø fra det forrige århundrede, et udflugtssted til befolkningens brug, et traktørsted og en skydebane i passende afstand fra byen. Der skal være offentlig adgang til kolonierne, og skydebanen må aldrig fjernes, heller ikke selv om den ikke bruges.”

Det fremgår således af fredningsnævnets kendelse, at det blandt andet er formålet med fredningen at sikre et miljø fra forrige århundrede, hvor man oprettede udflugtssteder til befolkningens brug bestående af traktørsted, skydebaner og kolonihaveanlæg, og at sikre områdets brug til kolonihaver i størst mulig overensstemmelse med tidligere tiders haveideer.

Det fremgår desuden af fredningens bestemmelser om bebyggelsens omfang og placering, at der på hver haveparcel højst må opføres 2 huse – 1 havehus og 1 redskabshus, som i videst muligt omfang skal sammenbygges.

Herudover må der være et mindre drivhus pr. parcel. Havehuse, lysthuse og skure i haveforeningen må ikke have et samlet grundareal på over 20 m², og husene må ikke opføres med fladt tag.

Det fremgår af fredningens bestemmelser om eksisterende bebyggelse, at fredningen ikke er til hinder for bibeholdelse af de eksisterende bebyggelser, herunder havehusene, eller for fortsættelse af den hidtidige brug af en ejendom eller haveparcel.

I brev af 12. juli 2021 anmodede Fredningsnævnet om yderligere oplysninger til brug for sagens behandling.

Disse oplysninger fremkom i brev af 23. december 2021 fra Haderslev Kommune.

Heraf fremgår:

”Aabenraa Kommune har fået yderligere oplysninger fra Haveforeningen Hjelm, om udseende og placering af den påtænkte toiletbygning.

Haveforeningen oplyser, at toilethuset vil få en størrelse på 2x3 meter, og at det skal indeholde en tømningsmulighed for campingtoiletter samt en håndvask.

Toilethuset opføres i træ, med træbeklædning, samt med tag af tagpap, og det ønskes bemalt så det falder ind i omgivelserne.

Toilethuset placeres i have nr. 76, så tæt på Hjelmalle som muligt, da gravearbejdet til nærmeste kloaktilslutning herved minimeres, og da generne for have nr. 76 begrænses. Placeringen vises omtrentligt på nedenstående luftfoto.

Toilethuset placeres dermed ikke i umiddelbar nærhed af andre bygninger.

Aabenraa Kommunes naturafdeling oplyser følgende:

Vi vurderer at projektet ikke vil påvirke Natura 2000 området, dets habitatnaturtyper eller arter. Det skyldes både afstanden til området og projektets meget beskedne omfang, samt den ønskede placering er inde i en haveforening lige ud til en vej. Der er heller ikke egnede naturområder til yngle- eller rasteplasser, herunder §3 naturtyper, inden for de nærmeste omgivelser.

Fredningsnævnet besøgte haveforeningen den 17. februar 2022.

I mødet deltog formanden, dommer Margit Ø. Laub, det ministerudpegede medlem Kjeld Thamdorp og det kommunalt udpegede medlem Lone Jessen Hellerup. Endvidere deltog Kjeld Rysgaard på vegne Aabenraa Kommune, samt Frede Jessen og Lene Illum på vegne haveforeningens bestyrelse.

Fredningsnævnets formand redegjorde for ansøgningen og de relevante dele af fredningsbestemmelserne.

Frede Jessen anviste den ønskede placering af toiletbygningen og redegjorde for baggrunden for ansøgningen. Toiletbygningen ønskes opført i en størrelse og materialer som beskrevet i ansøgningen. Huset ønskes opført på lod nr. 76, således at det vil være tæt på en eventuel kommende offentlig kloakledning i vejen. Ejeren er indforstået hermed. Alternativt kan toiletbygningen opføres på lod nr. 55.

Kjeld Rysgaard oplyste, at der muligvis vil komme et krav om kloakering af alle kolonihaver. Den ønskede toiletbygning vil kunne højne komfortniveauet, uden at området vil få karakter af et sommerhusområde.

Sagen blev udsat på ansøgernes overvejelser.

I mail af 9. december 2022 har Haveforeningen oplyst:

”Vi er kommet frem til, at vi ønsker et udtømningssted placeret, som vist på kortet i kommunes brev af 29.6.21 til Fredningsnævnet.

Planen er en udslagsvaske placeret i en kasse med låg(tag). Kassens mål ca. 95 cm x 55 cm. Rundt om kassen vil vi gerne på 3 af siderne opsætte et hegn af en højde på 1,5- 1,8 meter.

Håber via spildevandsstik på tilslutning til kloak ved dæksel på Hjelmalle ud for den ønskede placering.”

Betina Schmidt, der er formand for Hjelmhaverne, har den 4. januar 2023 oplyst, at det havehus, der er opført på havelod 76 er 45,38 m² stort.

Fredningsnævnets behandling af sagen:

Fredningsnævnet har ved mail af 11. januar 2023 til Haveforeningen, Aabenraa Kommune, Byggeri m.v., Miljøstyrelsen, Slot- og Kulturstyrelsen, Museum Sønderjylland, Danmarks Naturfredningsforening/København, Danmarks Naturfredningsforening/Aabenraa, Dansk Botanisk Forening Jyllandskredsen, Dansk Ornitologisk Forening og Friluftsrådet Aabenraa anmodet om eventuelle bemærkninger til ansøgningen med høringsfrist den 26. januar 2023.

Danmarks Naturfredningsforening har den 25. januar 2023 oplyst, at foreningen ikke har bemærkninger til det ansøgte.

Fredningsnævnets afgørelse

Fredningsnævnet kan i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, meddele dispensation fra fredningsbestemmelserne, såfremt det ansøgte ikke strider mod formålet med fredningen. Videregående afvigelser fra en fredning end nævnt i stk. 1, og helt eller delvis ophævelse af en fredning kan, jf. stk. 5, kun foretages efter reglerne om gennemførelse af fredninger.

Fredningen har til formål at sikre det særlige kolonihavemiljø fra det forrige århundrede.

Det er oplyst, at det havehus, der er opført på havelod 76, hvor toiletbygningen ønskes opført, er 45,38 m² stort.

Af fredningens bestemmelser om bebyggelsens omfang og placering fremgår som anført, at der på hver haveparcel højst må opføres 2 huse – 1 havehus og 1 redskabshus, som i videst muligt omfang skal sammenbygges. Desuden fremgår det, at der derudover må være et mindre drivhus pr. parcel. Havehuse, lysthuse og skure i haveforeningen må ikke have et samlet grundareal på over 20 m², og husene må ikke opføres med fladt tag.

Selvom det ønskede udtømningssted med opsætning af et hegn af en højde på 1,5 – 1,8 meter har en yderst begrænset størrelse, vil en opførelse heraf umiddelbart være i strid med fredningsbestemmelserne.

Fredningsnævnet tillader på trods heraf, at udtømningsstedet opføres i overensstemmelse med ansøgningen, da baggrunden herfor er den udvikling, der er sket siden 1979. Desuden findes placeringen fornuftig på baggrund af oplysningerne om den mulige tilkobling til en offentlig kloakledning.

Nævnet bemærker dog, at det eksisterende havehus på havelod 76 umiddelbart ses opført i strid med fredningens bestemmelser, og opfordrer derfor Aabenraa Kommune til at søge dette forhold undersøgt nærmere. Fredningsnævnet bemærker endvidere, at det under besigtigelsen af området umiddelbart sås adskillige havehuse og bygninger, der på det foreliggende grundlag ligeledes kunne være opført i strid med fredningen. Aabenraa Kommune opfordres således til som tilsynsmyndighed at foretage en gennemgang af bygningerne inden for det fredede område med henblik på at få dette afklaret og behandlet efter reglerne herom.

Med disse bemærkninger og opfordringer meddeler Fredningsnævnet i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, Aabenraa Kommune og Haveforeningen Hjelm dispensation til det ansøgte på vilkår, at udtømningsstedet placeres og udføres i overensstemmelse med ansøgningen.

Klagevejledning:

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagen skal ifølge naturbeskyttelseslovens § 87 indgives via Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledningen på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,

- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø,
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i Miljø- og Fødevareklagenævnet fra og med den 1. februar 2017. Miljø- og Fødevareklagenævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevnenes-hus.dk.

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, hvis klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller hvis klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence. Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for efterkommelse af en afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Miljø- og Fødevareklagenævnet, så tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller hvis klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis Miljø- og Fødevareklagenævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i parts-høring.

En dispensation må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 3, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at dispensationen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er meddelt.

Fredningsnævnet for Sydjylland, Sydlig del
Esbjerg den 13. marts 2023

Margit G. Laub
formand

Denne afgørelse er sendt til:

Haveforeningen, hjelmhaveforening@gmail.com

Aabenraa Kommune, Byggeri m.v., byg@aabenraa.dk; lbaekk@aabenraa.dk, trafik@aabenraa.dk

Miljøstyrelsen, mst@mst.dk;
Slot- og Kulturstyrelsen, post@slks.dk
Museum Sønderjylland, planer@msj.dk
Danmarks Naturfredningsforening/København, dn@dn.dk
Danmarks Naturfredningsforening/Aabenraa, aase50@mail.dk
Dansk Botanisk Forening Jyllandskredsen, finn.borchsenius@sm.au.dk
Dansk Ornitologisk Forening, aabenraa@dof.dk, gert.fahlberg@bbsyd.dk
Friluftsrådet Aabenraa: soenderjylland@friluftstraadet.dk